

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

STOPPER | stop šikaně
na pracovišti

PATOLOGICKÉ JEVY NA PRACOVÍŠTI

STOPPER

System trvalé ochrany a prevence pro eliminaci rizik násilí na pracovišti

školení ZAMĚSTNANCI 1. vlna

2022

CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_025/0016938

www.stopper.cz

Bc. Petra Lhotáková, LL.M.

Od roku 2018 pracuje i externě jako lektor, mentor a metodik MPSV v projektech zabývajících se eliminací šikany na pracovišti veřejné správy „Důstojné pracoviště a STOPPER“. Působila jako policistka, vychovatelka v dětském domově - nyní působí jako školní metodik prevence a učitelka na základní škole.

Od roku 2007 aktivně poukazuje na šikanu v bezpečnostních sborech. Zakladatelka Odborové aliance IZS z.s. sdružující příslušníky bezpečnostních sborů, bývalá ředitelka Mobbing Free Institut, z.ú., a vedoucí e-poradny obětem šikany.

Matka syna (13 let), v roce 2015 dostudovala UJAK – speciální pedagogika – vychovatelství, v roce 2019 dostudovala EUPSI – ochrana osob a majetku a nyní bude studovat obor Výchova ke zdraví na Masarykově univerzitě.

Životní motto: „Skoč, křídla roztáhneš cestou.“ Ray Bradbury

Obsah školení

- O projektu
- E-learning
- Vymezení vztahové patologie
- Legislativa
- Kde hledat pomoc a jak šikanu řešit
- Vymezení PEER pracovníka – Stoppera
- Klientská šikana
- Sexuální obtěžování
- Kyberšikana
- Případové studie

O projektu

PROJEKT STOPPER

STOPPER | stop šikaně
na pracovišti

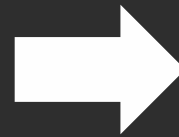

Projekt **S**ystém **T**rvalé **O**chrany a **P**revence **P**ro **E**liminaci **R**izik násilí na pracovišti posílí a systematicky ukotví rozvoj kompetencí klíčových pracovníků zapojených subjektů veřejné správy v krizové intervenci s expertní znalostí řešení vztahové patologie a psychologické pomoci v oblasti násilí na pracovišti.

**Rozvine a posílí činnost
klíčových zaměstnanců
„peer pracovníků“**

**vztahová
patologie a
psychologická
pomoc**

lektorské dovednosti

**PREVENCE A
PROFESIONALIZACE
ŘEŠENÍ KONFLIKTŮ**

ROZVOJ KOMPETENCÍ

Patologické jevy na pracovišti

E-LEARNING 6 H

PREZENČNÍ 8 H

ZDE JSME

Komunikace

E-LEARNING 5 H

PREZENČNÍ 8 H

Prevence patologických jevů

E-LEARNING 5 H

PREZENČNÍ 8 H

E-LEARNING opakování

OBSAH E-LEARNINGU

1. Základní postupy při zjištění vztahové patologie
2. Projevy a průběh šikany
3. Patologické pracovní vztahy a jejich důsledky
4. Konflikt, jeho důsledky a dopady
5. Taktika řešení patologických jevů na pracovišti
6. Prevence a řešení šikany
7. Klientská šikana
8. Peer podpora a peer pracovníci

Vymezení vztahové patologie

VYMEZENÍ PATOLOGICKÝCH JEVŮ

Co je norma, průměr a její směrodatná odchylka?

- Hodnotíme normalitu, jaká jsou naše kritéria? Je náš názor subjektivní nebo objektivní?
- Jaká jsou naše očekávání?

Psychické odchylky a poruchy / Současná patologie pro pomáhající profese od Marie

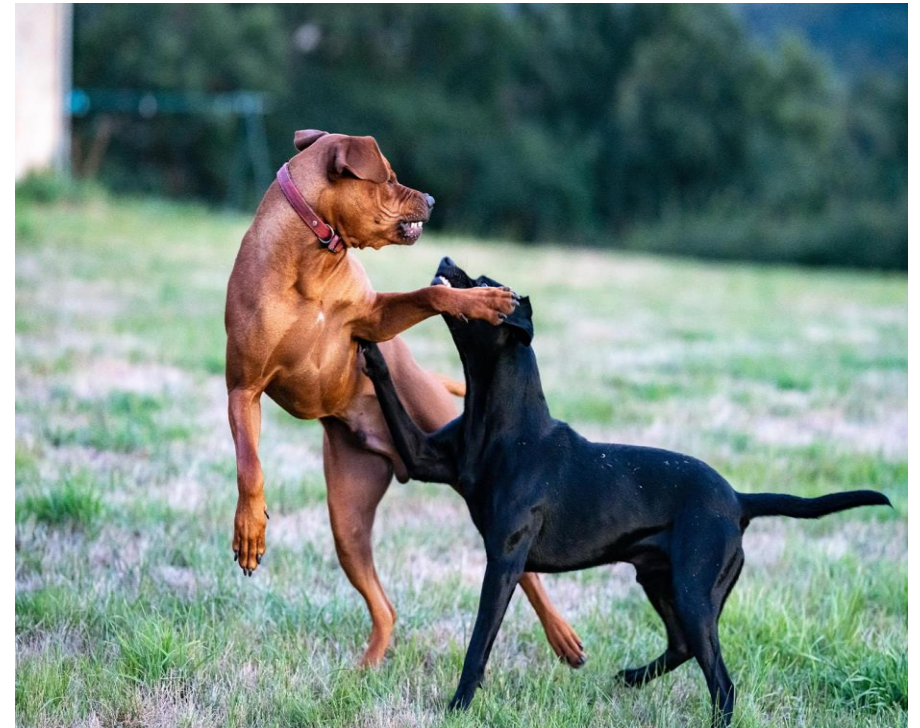
Vágnerové

- Dědičnost (dispozice) a vliv prostředí
- Zátěžové situace (frustrace, konflikt, stres, trauma, krize, deprivace)
- Poruchy (vědomí a pozornosti, vnímání, myšlení, paměti, řeči, emocí, jednání, motivace a vůle)

JAK AGRESE VZNIKÁ

Agrese má svůj evoluční význam.

Pomáhala nám v boji o přežití, podporovala a podporuje naši soutěživost. Do značné míry je nám prospěšná. Například když bráníme sebe nebo třeba svou rodinu. Jenomže v mnoha situacích je na škodu a dokáže napáchat pořádnou újmu!

TYPY AGRESORŮ

PORUCHY OSOBNOSTI

PSYCHOPAT

Psychopatie je **vrozená porucha** osobnosti, která je způsobená nedostatečně vyvinutou částí mozku zodpovědnou za sebekontrolu a emoce.

Projevuje se ledovým klidem, chladnokrevnou odvahou i vyhledáváním nebezpečných situací.

SOCIOPAT

Vzniká **následkem** násilnického, agresivního a citově chladného **prostředí** během formotvorného období člověka. Zpravidla zahrnuje psychické i fyzické zneužívání, anebo jde o důsledek prožitého traumatu. Proto jsou sociopaté, na rozdíl od psychopatů, náchylní k úzkostem, jsou labilnější a stresové situace se jim nedaří zvládat a ve zlobném afektu často sahají k agresi. Na první dojem však ukazují tvář sympaťáka.

Ve všech kategoriích vykazují vysokou míru delikvence a fyzického násilí.

INVENTÁŘ AGRESIVNÍHO CHOVÁNÍ

- napadení – fyzické násilí, útok,
- nepřímá agrese – intriky, pomlouvání,
- popudlivost – pohotovost k afektivní explozi,
- negativismus – oponování,
- nevole, resentment – nenávisť, nevraživost, závistivost,
- podezřívání – projekce nepřátelství na druhé,
- verbální agrese – nadávky, jízlivost, nepřiměřená ironie,
- hostilita.

„Pokud chceš vědět, jaký někdo doopravdy je, všimni si, jak se chová ke svým podřízeným, ne k sobě rovným.“

J. K. ROWLING

Jeden agresivní výpad náš mozek nepoškodí. Mnohem horší je nechat se agresivním postojem dlouhodobě ovládat. Nevyjdeme z toho dobře ani my, ani okolí. Proto je důležité s vlastní agresivitou pracovat a naučit se ji uvolnit tak, aby neškodila.

CO JE ŠIKANA

Mobbing označuje nejrůznější formy agrese na pracovišti. Útoky jsou mířené proti jednotlivci či skupině. Charakteristická je pro ně skrytost, rafinovanost a zákeřnost. Při rozhodování, zda už jde o mobbing, se užívají tzv. **Leymannova pravidla:**

1× TÝDNĚ

6 MĚSÍCŮ

V roce 2019 se s šikanou na pracovišti setkala třetina osob starších 15 let (36 %, online dotazování na reprezentativním panelu) z toho šikanu zažívá 74% žen a 26% mužů. Nejčastěji s VŠ ve věku cca 42 let +.

VYMEZENÍ VZTAHOVÉ PATOLOGIE

Nevědomá

Vědomá

Patologická

ŠIKANA je dlouhodobý plíživý proces, projevující se téměř denně a nejméně několik měsíců, může i několik let.

VYMEZENÍ VZTAHOVÉ PATOLOGIE

- BOSSING
- MOBBING
- STAFFING
- CHAIRING
- SEXUÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ
- DISKRIMINACE
- KYBERŠIKANA
- KLIENTSKÁ ŠIKANA

FAKTORY PATOLOGICKÝCH JEVŮ NA PRACOVÍŠTI

- nedostatečná komunikace,
- malý osobní kontakt a projev osobního zájmu,
- malá a špatná zpětná vazba,
- nezájem dostatečně informovat,
- vysoké nároky, nadměrný tlak na výkon,
- nejasné kompetence nebo jejich vymezení,
- špatný popis práce, všichni dělají vše, nikdo nemá zodpovědnost,
- špatné vztahy, špatná kompatibilita zaměstnanců,
- manažerské selhání, nedobré vedení lidí,
- malá důvěra na pracovišti.

Sonda pracovního klima

Zkuste si zmapovat vaše pracovní prostředí

VZTAHOVÁ INVENTURA

Setkali jste se s chováním, které by se dalo přirovnat k šikaně?
Jak jste se chovali?

Jak si myslíte, že byste se vy, kolegové nebo vedení měli zachovat?

FÁZE MOBBINGU

Pavel Beňo čtyři fáze mobbingu:

1. První konflikty, schválnosti, pomluvy, zadržování informací – **nejde ještě o plánovité chování;**
2. **Přechod k systematickému psychoteroru**, činnosti jsou plánovány a vykonávány se záměrem poškodit druhého;
3. **Konkrétní napadání a útoky**, obviňování, pracovní přetěžování; mobbovaný je před vedením označen za „černou ovci“, což vede k dalším křivdám a zároveň mobbing dostává požehnání od vedení společnosti;
4. Postižený je **zlomen v celé struktuře své osobnosti a obyčejně** vykazuje ty znaky chování, jež mu byly zpočátku neoprávněně vytýkány, s touto novou situací se musí zaměstnavatel vypořádat a postižený je např. propuštěn.

PŘÍČINY MOBBINGU

- Nedostatečná kvalifikace pro vedení lidí
- Nízká schopnost vypořádat se s konfliktem
- Permanentní tlak na zvyšování výkonu a snižování nákladů
- Firemní kultura a nízká úroveň etiky
- Nedostatky ve vnitropodnikových strukturách
- Strach před ztrátou zaměstnání
- Závist a konkurenční vztahy
- Podstatné rozdíly v míře, př. nedostatek tolerance
- Destruktivní zacházení s chybami či omyly
- Struktura osobnosti mobbovaného, ale také mobbujícího

Pavel Beňo

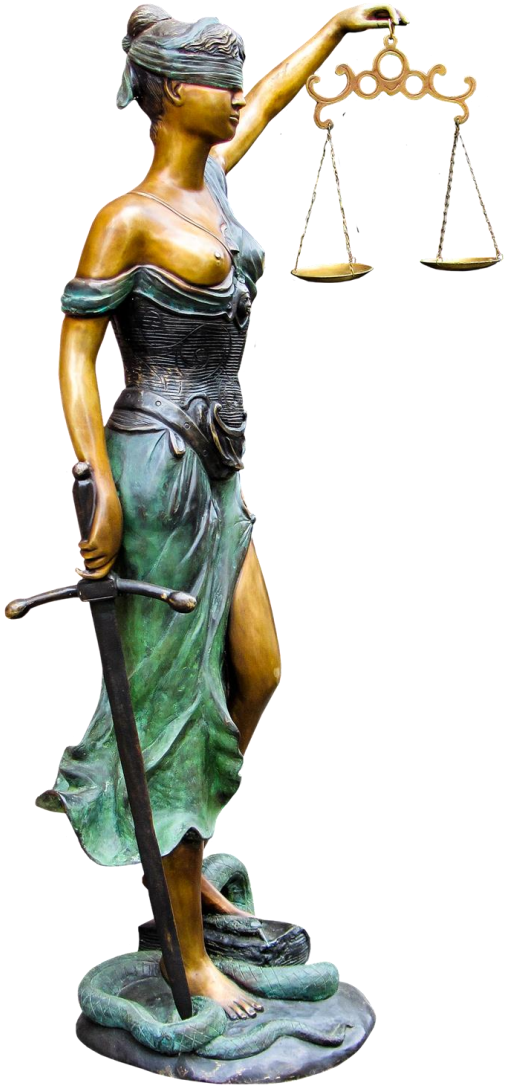
DŮSLEDKY MOBBINGU

- Úzkost a deprese, fobie, panické ataky
- Poruchy koncentrace, spánku, podrážděnost.
- Zvýšení či snížení váhy, zažívací problémy,
- Vyhýbání se pracovišti
- Posttraumatický stres
- Psychosomatické potíže
- Pokles produktivity, výkonu, efektivity
- Zhoršení pracovního klimatu
- Zvyšování kontrolních mechanismů, chybovosti
- Poškození pověsti a oslabení společnosti

Legislativa

- Ústava a Listina základních práv a svobod
- Zákoník práce
- Antidiskriminační zákon
- Zákon o státní službě
- Zákon o služebním poměru příslušníků bezp. sborů
- Zákon o úřednících samosprávných územních celků

ÚSTAVA A LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD

- **Článek 3**

(1) Základní práva a svobody se zaručují všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

- **Článek 26**

(1) Každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost.

(2) Zákon může stanovit podmínky a omezení pro výkon určitých povolání nebo činností.

Čl. 3 odst. 1 ve spojení s čl. 26 Listiny základních práv a svobod

ZÁKONÍK PRÁCE

Zaměstnavatelé jsou povinni zajišťovat rovné zacházení se všemi zaměstnanci, pokud jde:

- o jejich pracovní podmínky,
- o odměňování za práci a plnění peněžité hodnoty,
- o odbornou přípravu,
- o příležitost dosáhnout funkčního nebo jiného postupu v zaměstnání.

Zákoník práce č. 262/2006 Sb. - ustanovení § 16 a 17 – v Hlavě IV – Rovné zacházení, zákaz diskriminace a důsledky porušení práv a povinností vyplývajících z pracovněprávních vztahů

ANTIDISKRIMINAČNÍ ZÁKON

Diskriminací se obecně rozumí odlišné zacházení ve srovnatelných situacích bez rozumného odůvodnění.

Důvody: rasa, etnický původ, národnost, pohlaví, sexuální orientace, věk, zdravotní postižení, náboženské vyznání, víra a světový názor.

Zákon č. 198/2009 Sb., Antidiskriminační zákon

Český právní rámec nahlíží na šikanu pouze optikou diskriminace a nerovného zacházení.

Docházelo při šikaně také k diskriminaci či nerovnému zacházení?

- zaměstnanec nese tíhu důkazního břemene vyjma:
  - doložení diskriminace žalobcem – obrácení důkazního břemene
  - zcela specifické situace např. ničení důkazních materiálů ze strany žalovaného
- šikana obsahovala prvky diskriminace či nerovného zacházení, může se oběť obrátit na Oblastní inspektorát práce. Pokud SÚIP shledá, že došlo k diskriminaci či nerovnému zacházení, může udělit zaměstnavateli pokutu a může vydat doporučení pro nápravu, které však není závazné.

WHISTLEBLOWING a ochrana oznamovatelů

WHISTLEBLOWER / OZNAMOVATEL

Whistleblower je člověk, který má odvahu oznámit nekalé jednání, poškozování nebo ohrožování veřejného zájmu. Př. znečišťování životního prostředí, finanční machinace, korupce, ohrožování zdraví apod. **K takovým informacím nemá obvykle nikdo v organizaci přístup.**

- Oznamovatelé jsou často šikanováni z důvodů jejich záměrné likvidace, izolace od důkazů, poškození jejich profese i osobního života.
- Takovým případům nyní pomůže nový zákon o ochraně oznamovatelů. Tato legislativní úprava by měla zajistit zřízení funkčních interních oznamovacích mechanismů. Zákon tím přiměje organizace, aby se komplexně zaměřily na problematiku whistleblowingu a jeho šetření a tak přispěly k podpoře důstojného pracovního prostředí.

WHISTLEBLOWER A PŘÍKLAD Z PRAXE

„Hanka byla atraktivní žena. Její vedoucí o ni projevoval opakovaně zájem a z lichotek rychle přešlo k nátlaku a k vynuceným společným pracovním aktivitám. Hanka se bála, že přijde o práci, a tak se snažila nevzdorovat. Postupně přešel pracovní vztah do menšího románu, avšak spíše z důvodů tlaku a strachu, než z vlastního zájmu. Hanka se však díky tomu postupně dostávala k informacím, které odhalovaly velké znečišťování místní řeky a začaly ohrožovat i ji samotnou. Měla přístup k datům, které odhalovaly skutečnost. Postupně objevovala rozsahy škod a velkou manipulaci s informacemi. Hledala cesty, jak shromáždit důkazy a odhalit pravdu. Každý večer přemýšlela, jak zabránit dalším katastrofám, které byly vždy ze strany vedení zkreslovány, falšovány testováním vody a kontrolami. Na veřejnosti bylo vše prezentováno jako zcela v pořádku, byť tři dny na to nastalo zamoření řeky s nadměrným úhynem ryb. Hanka se svěřila svému šéfovi a ten zareagoval zcela opačně, než očekávala. Místo spojenectví odhalila jeho pravou tvář a to, že byl součástí daleko větších podvodů. Najednou byla Hanka vystavena velkému tlaku nejen se sexuálním podtextem, ale čelila záměrné likvidaci její osoby, jak z profesního, tak osobního života. Vyhrůžování zveřejnění intimních fotografií, poškození pověsti v regionu, zničením rodinného života. Jistě si dokážete představit, co taková situace udělá s psychikou. Hanka se nakonec rozhodla z firmy odejít a situaci ze strachu neřešit, neboť nevěděla, na koho se obrátit a jak se k situaci postavit..“

Kde hledat pomoc a jak šikanu řešit?

- Odbory
  - Organizační peer pracovník/ombudsman
  - Prošetřovatel (zřízen zákonem dle zákona o státní službě)
  - poskytovatel pracovnělékařských služeb
- Interní pomoc
- Oblastní inspektorát práce
  - Veřejný ochránce práv
  - NNO
  - Hygienické stanice
  - Policie ČR
  - Občansko-právní spor
- Externí pomoc

INTERNÍ POMOC A ČINNOST PEER PRACOVNÍKA

1. **Podpůrná** - lidská pomoc, podpora v krizových situacích
2. **Poradenská** – doporučení ke konkrétní situaci nebo při interpersonálních sporech
3. **Diagnostická** - přijímání podnětů, šetření
4. **Intervenční** – přímá podpora v procesu pro oběť i pracovní prostředí, vedení
5. **Implementační** – zavádění a nastavování eliminačních opatření, svolání etické komise, kontrola, komunikace a aktivní spolupráce s vedením
6. **Preventivní** - osvěta v rámci organizace, revize procesů, předcházení konfliktů

DIAGNOSTIKA

Vztahový audit
Dotazníky
Rozhovory

ANALÝZA

Závažnost
Rozsah
Příčiny
Motivace
SWOT

STRATEGIE / TAKTIKY

Cíle krátkodobé /
dlouhodobé
Prognóza vývoje
Rizika, Impulzy okolí,
vztahová dynamika

ŘEŠENÍ ŠIKANY A ELIMINAČNÍ PROCES

PREVENCE

Antimobbing
opatření
Osvěta

VYHODNOCENÍ

Výsledky
Zpětná vazba
Absence /
fluktuace

KONTROLA

Časový
harmonogram
Průběžné
monitorování
situace
Komunikace

DOPORUČENÍ PRO VEDENÍ

1. Mapujte pracovní prostředí objektivně
2. Nepodceňujte a netolerujte šikanu. Zaujměte jasné stanovisko.
3. Využijte on-line inventury útoků k rozpoznání šikany, zjištění rozsahu i dopadů.
4. Seznamte se s problematikou vztahové patologie a jejím řešením v Encyklopedii šikany.
5. Nepodceňujte přípravu. Šikana je zákeřná a vyžaduje specifický přístup.
6. Zabraňte útokům. Ochraňte oběť. Hledejte příčiny.
7. Zaměřte se na smírní řešení a pečujte o mezilidské vztahy na pracovišti i firemní kulturu.
8. Věnujte dostatek času komunikaci a vztahové dynamice, vrátí se vám to.
9. Využijte expertní pomoci. Rádi vám pomůžeme, propojíme s experty, proškolíme, poradíme.
10. Berte krizi jako příležitost. Je to potenciál pro vaši změnu.

VYHNĚTE SE ZÁKLADNÍM CHYBÁM

- **Nejdříve diagnostikujte, analyzujte** a zjistěte rozsah i vážnost situace. Šikana vás může překvapit.
- **Chraňte oběť a nepodnikejte kroky bez jejího vědomí**, je vystavena riziku nejvíce. Útoky na ní pak mohou zesilovat, čemuž nemusíte zabránit ani to upozorovat.
- **Věnujte čas plánování** a přípravě eliminační strategie.
- **Nedělejte ukvapené závěry**, mohou vám uniknout zásadní souvislosti. Snažte se být **objektivní**.
- **Vyhněte se rychlé přímé konfrontaci** oběť, tým, vedení, mobber. Bossing se může otočit ve staffing, oběť může být mobberem, mobber může tvrdit, že je obětí. Tým může být dlouhodobě manipulován proti oběti.
- V případě, že se mezi zaměstnanci podepisují **petice**, zbystřete svou pozornost, obvykle jde o taktický krok mobberů.
- Pokud je **oběť pod tlakem, může působit agresivně**. Mobbeři jsou obvykle velmi klidní a své kroky dobře zvažují. Oběti reagují spíše emočně a impulsivně nebo jsou paralizovány a nebrání se.

VYHNĚTE SE ZÁKLADNÍM CHYBÁM

- Vše vyžadujte **písemně**. Ústní sdílení může časem oběť popřít, z důvodů zastrašování.
- Nevěřte svým favoritům a úspěšným manažerům, na které si oběť stěžuje, **realita může být jiná než se zdá**.
- **Mobbeři nevyjednávají**, nehledají chyby u sebe, ale **útočí** na oběť, kolegy a mohou i na vás. Následná **manipulace týmem**, ovlivňování nejbližšího vedení je více než předvídatelná.
- Případy řešte **diskrétně**, informace mohou být zkresleny a zneužity.
- Komunikujte jasně, věcně, objektivně a pravdivě. Nejmenujte, nehodnoťte.
- **Nesnažte se situaci vyřešit sami**, můžete být pak snadným terčem. Využijte například etické komise.
- **Spolupracujte**. Zjistěte názory týmu, oběti a dalších zúčastněných stran, jak situaci na pracovišti zlepšit a stabilizovat. Oni vědí, co bude uvnitř týmu fungovat. Respektujte jejich návrhy, naslouchejte.
- Budujte v týmu **důvěru**. Držte slovo, plňte sliby a komunikujte.

INDIVIDUÁLNÍ ELIMINAČNÍ PŘÍSTUP / OBĚŤ

- 1. Mapujte vztahy** i pracovní prostředí. Dělejte si zápisky, shromažďujte důkazy, můžete je později potřebovat.
- Získejte **objektivní náhled** a **rozpoznejte konflikty**, emoční vychýlení kolegy od klasické šikany.
- Nebudte sami, oslovte kolegu nebo Peer pracovníka, kterému důvěřujete a požádejte o pomoc.
- Vymezte se – dejte jasně najevo, že s daným chováním nesouhlasíte. Vyloučíte šikanu nevědomou.
- Pokuste se **zamezit a vyhnout se útokům**. Trénujte asertivní chování, komunikaci, zvyšujte vlastní odolnost. **Budte sebereflexivní a proaktivní**. Přijměte svůj díl **odpovědnosti**.
- Informujte se o problematice** i celkové situaci v práci. Hledejte příčiny a pozorujte chování druhé strany. Za šikanou může být zcela něco jiného než předpokládáte nebo mobbing odhalíte dříve.
- Spolupracujte s Peer pracovníky**. Nepodceňujte přípravu a najděte si vlastní strategii, jak ze šikany ven.
- Zaměřte se na **smírčí řešení**, věnujte dostatek času komunikaci, asertivitě, vyjednávání. Funkčnost vašich řešení však průběžně kontrolujte, zda jsou stále efektivní.
- Berte krizi jako příležitost, ale buďte si vědomi svých limitů. Někdy je říci dost, opravdu nutné.

Klientská šikana

KLIENTSKÁ ŠIKANA

Klientská šikana se nejvíce týká telefonních operátorů, obchodních zástupců, klientských zaměstnanců na přepážkách či zaměstnanců jednajících s odběrateli zboží.

Zneužití asymetrického vztahu: odběratel, který si platí službu nebo produkt, vystupuje z pozice moci a snaží se pro sebe získat neoprávněné výhody na úkor klientského pracovníka.

Argumentace bývá sice v různých formách, ale v podstatě podobná: „Já Vám platím za práci, zatímco Vy se flákáte“.

Nejlepší obranou je asertivní jednání.

PROJEVY POTENCIÁLNÍHO PACHATELE

Kritéria nebezpečného zaměstnance

1. Často ztrácí náladu a trpělivost.
2. Často argumentuje a dohaduje se s nadřízeným.
3. Aktivně vzdoruje pracovní kázni, odmítá normy a pokyny nadřízených.
4. Vždy za své chyby viní ostatní nebo okolnosti. Odmítá převzít odpovědnost za důsledky.
5. Je nedůtklivý až přecitlivělý.
6. Hypertrofovaná vztahovačnost.
7. Často je bez příčiny naštvaný a hostilní. Často záměrně obtěžuje kolegy.
8. Je zlomyslný, mstivý a neschopný odpustit.

STAČÍ 4/8

TYPOLOGIE KLIENTŮ

Nedobrovolný klient s problémovým chováním – bez ochoty ke spolupráci, vyhrožování, zveličování.

Klient se závislostí na alkoholu či návykových látkách – nedůvěřivý, změny nálad i chování v komunikačním procesu. Bez odpovědnosti.

Klient s manipulativním chováním – získání výhod, využívá vztahy, jména, informace, které překrucuje. Snaží se být přátelský neformální až familiární. Získání převahy a důležitosti.

Agresivní a nebezpečný klient – cílem je napadnout, ublížit, pomstít se. Agrese může přejít i do soukromé sféry.

Mlčenlivý a úzkostný klient – nedůvěřivý, nejistý, útoky nevědomé, nedokáže komunikovat.

Klient se suicidálním chováním – sebevražedné tendence k dokazování vlastní moci, úniky z tíživé situace

Šikanující klient – dlouhodobá šikana, ponižování, útok na vaši zranitelnost, ataky na vaše vyjadřování

OBRANA

Státní úředník = občan

Úředník musí vyhovět pouze v mezích zákona a nesmí být nucen činit to, co mu zákon neukládá.

Ústava ČR ve svém článku 2, odst. 3 uvádí, že Státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon.

Článek 2, odst. 4 zase říká, že Každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá.

NAHRÁVÁNÍ

Nahrávání je povoleno, pokud není zakázáno.

Bez souhlasu dovoluje zákon (ustanovení § 84 občanského zákoníku):

- ochrany jiných práv a zájmů (např. kamerový systém chránící před zloději),
- pro vědecké, umělecké a zpravodajské účely,
- pro úřední účely, pod které spadá i případ, když někdo vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.

GDPR

Pro nahrávání osob ve veřejné správě je relevantní **čl. 6 odst. 1 písm. f) GDPR**, který stanovuje, že zpracování osobních údajů je možné bez souhlasu subjektu osobních údajů v případech, kdy je to nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce. Příslušným správcem jste vy jako osoba, která s pořízeným záznamem disponuje. Oprávněným zájmem je například sledování výkonu pravomoci zvolených zástupců.

OCHRANA A PREVENCE

- **Jasně** stanovené cíle a **postupy** v komunikaci s klienty.
- Rozpoznejte **nebezpečí** a manipulaci, minimalizujte rizika.
- **Vyhýbejte se útokům**, vracejte se k faktickým záležitostem, nerozvádějte podrobnosti, mějte věcný přístup.
- **Chraňte se, nahrávejte** v případě ohrožení, mějte **svědky**.
- Využívejte **asertivní techniky** dle charakteru klienta – př. technika otevřených dveří, gramofonové desky, aktivního naslouchání, selektivního ignorování.

Sexuální obtěžování

SEXUÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ

Sexuální obtěžování může zpočátku vypadat velmi nevinně a tvářit se jako **projevování zájmu**. Nicméně pokud je zájem **neopětovaný, intenzita a nevhodnost chování se zvětšuje, nátlaky a napadání se sexuálním podtextem vzrůstají** a je potřeba zbystřit a jednat.

SEXUÁLNÍ OBTĚŽOVÁNÍ

Když se mi něco nelíbí, tak se bráním, ne?

70 % obětí uvádí, že ve chvíli napadení bylo zcela **paralyzováno**.

Podle jedné švédské studie nebyly napadené ženy ani schopny křičet, natož ovládat své tělo a aktivně se bránit.

OCHRANA A PREVENCE

1. **Netolerujte** dané jednání, situaci nebagatelizujte a vymezte se. Řekněte jasné NE.
2. **Komunikujte** s Peer pracovníkem a dohodněte se na vhodných postupech. Nebudte sami, chraňte se.
3. **Zaznamenávejte**, shromažďujte svědectví, nahrávky, důkazy. Vyplňte inventuru útoků.
4. Pokuste se o **smírčí řešení** a objasnění situace. Přijměte omluvu, pokud je nabídnuta.
5. Podejte **písemně stížnost**, oslovte vedení. Stížnost může být i anonymní.
6. V případě **náročnosti** případu požádejte o svolání etické komise, zahájení kárného řízení nebo u ohrožení spolupracujte s **policíí**.
7. Žádejte o **opatření a prevenci** vedení organizace. Může tím být jasné vyjádření k situaci,, úprava etického kodexu, přeložení agresora, ochrana oběti apod.

Kyberšikana

RIZIKA KYBERŠIKANY

Záměrné a opakované agresivní chování s cílem ublížit jednotlivci, prostřednictvím přenášení agrese do **kyberprostoru** (prostřednictvím internetu).

Př: **útoky na sociálních sítích** – vkládání nevhodných příspěvků, šíření pomluv, úprava fotografií, virální šíření poškozujících informací, blokace účtů.

Rizika:

- Anonymita agresorů,
- Toky mohou trvat 24h denně,
- Velký dosah,
- Nabalování agresorů a dalších útoků,
- Zálohování útoků.

PŘÍBĚH Z PRAXE

"Kolega hned po mém nástupu do nové práce začal zjišťovat mé osobní kontakty na sociální síti. Myslela jsem si, že jde o běžné pracovní a přátelské vztahy. Nechtěla jsem se cítit v kolektivu vyčleněná, a tak jsme si kontakty vyměnily. Na směnách mi však začal dělat kolega sexuální návrhy. Snažil se mě zvat domů, na společný chat, sexuální párty a měl nemístné poznámky i narážky. Snažila jsem se s ním bavit normálně, ale jeho nátlak bych čím dál tím větší. Začal mi zahlcovat poštu velmi hrubými zprávami se sexuálním podtextem s nechutnými fotografiemi. Sám si dával na svůj osobní profil velmi provokativní příspěvky. Časem jsem začala trpět úzkostmi, neboť jsem měla doma přítele a bála se, že na to přijde a poškodí mi to vztah. Nakonec jsem se s problémem svěřila doma a přítel mi začal pomáhat celou situaci řešit. Agrese však přešla i na něj nejen ze strany agresora, ale také od vedení, které situaci nechtělo řešit a vůbec mi nevěřilo. To, že měl kolega podobné incidenty s dalšími spolupracovnicemi bylo bráno za žert a to, že mi posílal zprávy v soukromí, se údajně zaměstnavatele netýkalo. Tato kyberšikana mě však stála psychické zdraví a dlouhý pobyt v pracovní neschopnosti. Zaměstnavatel mě pak pod tlakem přesunul na jiné pracoviště, abych nemusela agresorovi dále čelit. Musela jsem si zrušit svůj profil. Ovšem dotyčný stále zůstává na stejném pracovišti dále..."

ZÁKLADNÍ ELIMINACE KYBERÚTOKŮ

- Okamžité oznámení organizaci (IT oddělení, vedoucí, Peer).
- Archivace útoků (emaily, fotky, videa pomocí vyfotografováním obrazovky).
- Nastavení ochranných opatření – blokace, pravidla na webu, svých profilových stránkách. Oznámení provozovateli serverů, sítí. Průběžná vlastních dat z důvodů případných ztrát při napadení.
- Vydání veřejného prohlášení na svých stránkách, informujte přátele o falešných profilech, spamu, útocích. Jasný nesouhlas s neetickým chování.
- Situaci lze řešit za pomoci policie, vystopovat IP adresu, ze které jsou útok realizovány, podat trestní oznámení na neznámého pachatele.

PRAXE

VÁŠ PEER PRACOVNÍK / STOPPER

Pracujte ve skupinách a vytvořte společnou myšlenkovou mapu:

1. Jaký je váš ideální **návrh postupů** při oznámení šikany?
2. Co byste **očekávali** od Peer pracovníků a od vedení organizace?
3. Co by se podle vás mohlo v organizaci **zlepšit**?
  - Co můžete udělat vy / tým?
  - Co může udělat vedení?
  - Př. komunikace s vedením, rozhovory, uznání vaší práce, organizace práce, změna firemní kultury

VAŠE DOPORUČENÍ PRO PREVENCI?

- Otevřená komunikace,
- Zájem vedení,
- Změna stylu chování vedení / kolegů,
- Průběžná komunikace a rozhovory,
- Průběžná zpětná vazba,
- Přenastavení firemní kultury,
- Uznání a ocenění pracovních výkonů,
- Dodržování vymezených kompetencí,
- Dodržování etického kodexu,
- Zavedení interních opatření,
- Účinné řešení stížností či problémů na pracovišti.
- PEER podpora, mediace, sociální dialog, mentoring, koučink, supervize na pracovišti,
- Vymezení kompetencí a odpovědnosti,
- Upřesnění popisu a náplně práce,
- Zohlednění pracovního tempa,
- Lepší organizace práce,
- Odbornost a kompetentnost vedení,
- Dobrý výběr pracovníků,
- Sociální adaptace nových pracovníků,
- Posílení vztahů na pracovišti,
- Antistresové a teambuildingové aktivity,
- Schránka důvěry na pracovišti.

Případové studie

Jak byste postupovali?

PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 1

Kolegyně mně už dlouhodobě v práci dělá naschvály, pomlouvá mě, vyřadila mě z kolektivu, nemluví na mě, ani pracovně, takže i pracovní věci mně zatajuje, ignoruje mě a díky ní se mnou nemluví už nikdo z kolektivu. Je to pro mě hodně náročné. Nevím, jak dlouho to ještě vydržím, už mám i zdravotní problémy, žaludeční nevolnosti, do práce chodím se strachem, co zase bude, je mi na zvracení. Mám jedno zdraví, ale nerada bych díky ní v práci skončila, práce mě baví.

Prosím, poradte mi, jak postupovat, co mám dělat. Dozvěděla jsem se také, že už jsem asi 4. v pořadí, kterou chce ona kolegyně odsud vyštvat.

PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 2

- Jan pracuje v bance. V ženském kolektivu. Jan je atraktivní muž.
- Nejprve mu začaly dávat kalhotky (použité) do zásuvky pracovního stolu. Ke kalhotkám brzy přibudou podprsenky, kondomy a sexuální pomůcky.

Jan situaci dál nehodlá snášet a na poradě bez skrupulí kolegyním vše vyloží. Nadřízený je zděšen, kolegyně zarděné.

PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 3

- Tři zaměstnanci technického odboru nemocnice byli nuceni trpět fyzické narušování osobní integrity od vedoucího.
- Pan Pavel, bývalý policista, přistupoval k podřízeným jako k podezřelým.
- Jeden z podřízených uvedl, že vedoucí mu při údajném pracovním pochybení strkal hlavu do záchodu.

Státní úřad inspekce práce – stížnost 4 z 5 zaměstnanců.

PŘÍPADOVÁ STUDIE Č. 4

- Muž ve věku 24 let se vydával v kyberprostoru za ženu.
- Navázal kontakt s šestadvacetiletým mužem, ze kterého na sociální síti vylákal jeho intimní fotografie. Poté mu hrozil, že fotografie zveřejní a bude ho dehonestovat před mužovou rodinou.
- Ze žen lákal erotické fotografie, a pokud mu je zaslaly, použil je ke stupňování nátlaku a žádal i erotická videa.
- Stejný pachatel zneužíval falešné profily k zesměšňování a ostrakizaci svých kolegů, kterým tak chtěl zabránit v kariérním postupu.

Prevence

STOPPER V PRAXI

- ŠKÁLA VAŠÍ SPOKOJENOSTI NA PRACOVIŠTI 1–10?
- CO BY POMOHOLO VAŠEMU PRACOVIŠTI? VÁM SAMOTNÝM?
- JAKÉ PŘÍSTUPY OD KOLEGŮ A VEDENÍ BYSTE OCENILI?
- JAKÉ DOVEDNOSTI SI POTŘEBUJETE OSVOJIT, ABYSTE ŠIKANĚ ZABRÁNILI?
- CO MŮŽETE UDĚLAT VY SAMI, POKUD SE VÁŠ KOLEGA OCITNE V ÚZKÝCH?
- JAK VÁM MŮŽE IDEÁLNĚ POMOCI PEER PRACOVNÍK, VEDENÍ?

NA PŘÍŠTÍM ŠKOLENÍ SI OSVOJÍTE:

MĚKKÉ DOVEDNOSTI V PRAXI

- INTERNÍ POSTUPY A PODPORA PEER PRACOVNÍKŮ V PRAXI
- JAK PRACOVAT S AGRESÍ A MANIPULÁTORY
- JAK PŘEDCHÁZET KONFLIKTŮM A ŘEŠIT JE
- KOMUNIKACE, ASERTIVNÍ JEDNÁNÍ, SLOVNÍ SEBEOBRANA

Shrnutí

Závěr

Diskuse

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

STOPPER | stop šikaně
na pracovišti

Děkuji za pozornost!

www.stopper.cz